

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Konstytucjonalizm europejski. Pluralistyczna koncepcja relacji prawa unijnego i krajowego w orzecznictwie sądowym

1. Procesy globalizacyjne prowadzą do powstania nowych zjawisk prawnych, których nie sposób wyczerpująco opisać przy zastosowaniu terminologii wykształconej w ramach dychotomii: prawo krajowe – prawo międzynarodowe. W europejskiej przestrzeni prawnej pojawienie się wspomnianych zjawisk determinowane jest ponadnarodowym charakterem porządku prawnego UE oraz wielością roszczeń do nadrzędności (*conflicts of authority*), które można obserwować szczególnie w relacjach: Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) - sądy konstytucyjne państw członkowskich UE. Oznacza to możliwość zaistnienia konfliktu pomiędzy porządkami prawnymi: unijnym i krajowym. Przedmiotem sporu może być tu w szczególności kwestia zapewnienia efektywności i pierwszeństwa prawa unijnego, któremu krajowe sądy i trybunały starają się wyznaczyć granice z uwagi na ochronę praw podstawowych jednostki. Odpowiedzią na te wyzwania jest nurt badań w nauce prawa zmierzający do konceptualizacji nowych ponadnarodowych zjawisk prawnych: pluralizm konstytucyjny.

Celem projektu badawczego jest prezentacja i analiza pluralistycznych koncepcji badawczych konstytucjonalizmu europejskiego w kontekście aktualnych wyzwań dla relacji prawa unijnego i krajowego, występujących w orzecznictwie sądowym (wybranim orzecznictwie TS oraz trybunałów konstytucyjnych (sądów najwyższych) państw członkowskich UE). Badania mają dostarczyć odpowiedzi na pytanie, czy – ukształtowane w teorii prawa europejskiego – pluralistyczne koncepcje znajdują odzwierciedlenie w orzecznictwie sądowym oraz stanowią narzędzie adekwatnego opisu i analizy prawa UE, w świetle dynamiki relacji prawa unijnego i krajowego.

2. Badania prowadzone będą równolegle na dwóch płaszczyznach: dogmatycznej oraz teoretycznej (prawa europejskiego i konstytucyjnego). Należało bowiem odróżnić teorię gałęzi prawa, zarówno od teorii prawa, jak i samej dogmatyki. Z jednej strony teorie prawa europejskiego oraz konstytucyjnego powinny korzystać z dorobku nauk dogmatycznych, z drugiej – pełnią wobec nich rolę służebną. Wyjaśniają bowiem sens i strukturę koncepcji dogmatycznych. Rozważania dogmatycznoprawne obejmować będą analizę przepisów: traktatów, Karty praw podstawowych, wybranych konstytucji państw członkowskich oraz orzecznictwa sądowego i poglądów doktryny odnoszących się do omawianych przepisów i orzeczeń. Rozważania teoretycznoprawne polegać będą na opisie, analizie i weryfikacji koncepcji i paradygmatów badawczych dotyczących prawa UE ujmowanego w kontekście procesów jego konstytucjonalizacji. W szczególności wykorzystane zostaną ustalenia terminologiczne i perspektywy badawcze stosowane w teorii prawa unijnego. Zarazem wyraźnie rozdzielone zostaną dwie płaszczyzny wypowiedzi o prawie: opisowa i projektująca. Do interpretacji przepisów będą stosowane wszystkie metody wykładni tekstu prawnego, poczynając od językowej, systemowej, historycznej, na różnego rodzaju metodach wykładni celowościowych i funkcjonalnych kończąc.

3. Podjęcie tematu uzasadnione jest przede wszystkim koniecznością znalezienia adekwatnego narzędzia analizy dynamicznej relacji prawa unijnego i krajowego. Procesy globalizacyjne, przemiany o charakterze politycznym, społecznym i gospodarczym zachodzące w państwach członkowskich UE prowadzą do powstania nowych wyzwań dla unijnego i krajowego prawodawcy oraz organów ochrony prawnej, wpływając tym samym na uwarunkowania europejskiego pluralizmu konstytucyjnego. Ponadto badania dostarczą narzędzi do teoretycznej i dogmatycznej analizy orzecznictwa w sprawach z elementem europejskim oraz sprzyjać będą tworzeniu platformy dalszej dyskusji przedstawicieli nauki prawa europejskiego i konstytucyjnego.